

Ambtelijke reactie op technische vragen PS bij themabijeenkomst Regionaal Water- en Bodemprogramma d.d. 15 september 2023

Tijdens de themabijeenkomst over ontwikkelingen rondom het Regionaal Water- en bodemprogramma 2022-2027 op 15 september 2023 zijn door PS de volgende technische vragen gesteld waarop ambtelijk toegezegd is schriftelijk te reageren:

1. *Is er in Brabant al bekend in hoeverre de exotische rivierkreeft bijdraagt aan het verslechteren van de waterkwaliteit? Zowel ecologisch als fysiologisch? En is er bekend wat de relatie is van de rivierkreeft tot blauwalg en het gevaar van ons openbaar zwemwater en de gezondheid?*

Antwoord: In de watersystemen in Noord-Brabant leven verschillende soorten exotische rivierkreeften, waaronder de Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft, Californische rivierkreeft en de Rode Amerikaanse rivierkreeft. In het algemeen is [bekend](#) dat deze kreeften, als ze in grote aantallen aanwezig zijn, negatieve gevolgen hebben voor de waterkwaliteit en ecologische kwaliteit (m.n. waterplanten). De aanwezigheid van exotische rivierkreeft betekent dat de aquatische levensgemeenschap te maken heeft met een nieuwe grazer/predator/concurrent. Vanwege deze nieuwe predatie vormen de kreeften een risico voor verschillende (beschermde) soorten. De exotische rivierkreeften kunnen daarnaast waterplanten negatief beïnvloeden door knip- en vraatgedrag. Daar waterplanten belangrijk zijn voor de zuurstofhuishouding, doorzicht en zuurgraad van het water, beïnvloeden de rivierkreeften via dergelijke indirecte interacties dus ook de waterkwaliteit. Daarnaast hebben de rivierkreeften door hun graafgedrag impact op oevers en beschoeiingen, en treedt vertroebeling van het water op. Navraag bij enkele waterschappen geeft het beeld dat de aantallen exotische rivierkreeft in de Brabantse wateren (net als in de rest van Nederland) toenemen, en dat deze rivierkreeften inmiddels in veel wateren gevonden worden, plaatselijk in grote hoeveelheden. Voor wat betreft de kwaliteit van zwemwateren in Brabant zijn er nog geen signalen dat er effecten zijn van exotische rivierkreeften. Via onder meer kenniscentrum van waterschappen en provincies Stowa en de Unie van waterschappen lopen er diverse [initiatieven en onderzoeken](#) naar de impact van deze rivierkreeften en hun mogelijke bestrijding/beheersing. De indruk is dat deze exoten minder impact hebben in robuuste aquatische ecosystemen, en het komen tot dergelijke systemen één van de belangrijke middelen is voor bestrijding/beheersing.

2. *Wordt er op dit moment al gemeten aan PFAS, en wat is het beeld (zowel in het water als in de bodem)?*

Antwoord: PFAS (per- en polyfluoralkylstoffen) is een groep door de mens gemaakte stoffen waarvan inmiddels bekend is dat ze bij productie en gebruik in het milieu terecht zijn gekomen. PFAS staan in de belangstelling omdat veel van deze stoffen niet afbreken in het milieu, zich snel door de bodem en oppervlaktewater kunnen verplaatsen en omdat sommige PFAS schadelijk zijn voor mens en milieu.

In 2022 heeft de zogeheten Brede screening Maasstroomgebied plaats gevonden, waarbinnen het grootste gedeelte van het grondgebied van de provincie Noord-Brabant valt. Daarbij is er onder meer op een groep van circa 42 PFAS geanalyseerd voor locaties in grond- en oppervlaktewater. Hoewel het eindrapport nog niet beschikbaar is (wordt later dit jaar verwacht), laten de voorlopige resultaten zien dat er op vrijwel iedere meetlocatie binnen het Provinciaal meetnet grondwaterkwaliteit (PMG) van de Provincie Noord-Brabant een PFAS is aangetroffen in het grondwater. Hoewel de concentraties aan PFAS vaak zeer laag zijn, tonen deze resultaten wel aan dat PFAS op grote schaal worden aangetroffen (91% van de onderzochte

meetlocaties). Ook in grondwater gelegen onder natuurgebieden werden de PFAS aangetroffen. De stoffen die het meest zijn aangetroffen zijn Perfluoroctaanzuur lineair (PFOA), Trifluorazijnzuur (TFA), Perfluoroctaanzuur Ammoniumzout (PFOA_NBH4) en Perfluorbutaanzuur (PFBA).

Voor een groep van 24 PFAS is er door de Europese Commissie een norm voorgesteld voor de kwaliteit van grondwater. Deze norm is slechts 4,4 nanogram per liter. Van de in de Brede screening Maasstroomgebied 56 geanalyseerde grondwatermonsters troffen we in 51 monsters PFAS aan, waarvan 33 monsters de norm van 4,4 nanogram per liter overschreden. Indien deze voorgestelde norm wordt aangenomen door het Europees Parlement en de Raad, wordt op basis van PFAS een ontoereikende chemische toestand van het grondwater conform de KRW verwacht. Bij een dergelijke vaststelling van normen voor nieuwe stoffen, geldt dat de goede toestand voor die stoffen binnen een termijn van uiterlijk 18 jaar moet zijn bereikt (in het geval van de 24 PFAS stoffen dus ca. 2045).

Het RIVM heeft in heel Nederland veel onderzoek gedaan naar PFAS. Onder andere naar de aanwezigheid in verschillende bronnen, de blootstelling aan mensen en de gezondheidseffecten van blootstelling. Het RIVM geeft op haar site een [overzicht van de verschillende studies en publicaties](#). Het beeld is dat in heel Nederland PFAS aanwezig zijn in [grondwater](#), oppervlaktewater, bodem, drinkwater en voedsel.

3. *De minister pleit om het 'one out, all out'-principe af te schaffen. Wat is de huidige status daarvan? Heeft u contact met Den Haag daar bijvoorbeeld over? Steunt de provincie de minister in de lobby? Zo ja, op welke manier?*

Antwoord: Voor zover wij kunnen nagaan is de meest recente uitspraak van de minister van I&W hierover gedaan tijdens het Commissiedebat Water van 7 juni 2023. De volgende passage is ontleend aan het [verslag](#) van het betreffende commissiedebat:

“De systematiek met het «one out, all out»-principe stel ik niet ter discussie in Europa, maar op zichzelf geeft die systematiek wel foute beeldvorming, ook in relatie tot buurlanden. Die maskeert namelijk soms hoe goed of slecht de waterkwaliteit in Nederland precies is. In het debat is ook aangehaald dat het in heel Nederland om ongeveer 100.000 doelen gaat. Vanwege het «one out, all out»-principe kan je niet door het aanpakken van één waterlichaam ervoor zorgen dat alle doelen positief zijn. En dan roept iedereen «0% van ons water voldoet aan de norm», maar dat gaat voorbij aan het feit dat ruim meer dan driekwart van die 100.000 doelen bij de laatste beoordeling twee jaar geleden is bereikt. Dat is wel iets wat ik ook in Europa vraag, namelijk hoe je ervoor zorgt dat je ook goed de vergelijking met andere lidstaten kunt maken. Daarnaast houd ik in Europa natuurlijk ook het pleidooi dat andere lidstaten er ook voor zorgen dat ze meten wat gemeten moet worden, want dan kun je er een goed gesprek over hebben met elkaar.”

De minister pleit dus niet voor afschaffing van het «one out, all out»-principe, maar het beter zichtbaar maken van de behaalde resultaten en het hebben van een goede meet-systematiek. Voor de KRW-toestand en de gegevens over afzonderlijke stoffen toont de provincie de geaggregeerde gegevens voor heel Brabant op www.brabantinzicht.nl. Uiteraard heeft de provincie zowel bestuurlijk als ambtelijk nauwe contacten met het rijk over de gehele breedte van de KRW, en volgen wij de dynamiek over de KRW in de Europese Unie via de contacten van het rijk met de Europese Unie over dit dossier, en via het Huis der Provincies in Brussel.

4. *Kunnen wij een actuele kleurentabel met huidige toestand KRW-lichamen Brabant ontvangen?*

Antwoord: Zie bijlage. Het betreft een indicatieve stand van zaken van het KRW-doelbereik bij de KRW-lichamen in de provincie Noord-Brabant. Het betreft nadrukkelijk ambtelijke informatie verstrekt aan PS naar aanleiding van de themasessie RWP dd 15/9/2023, bedoeld om een beeld te geven van de parameters die gebruikt worden voor bepalen van het doelbereik KRW incl. een indicatie van de stand van zaken in 2022.

5. *Biedt ons instrumentarium de ruimte om bedrijven van buiten de provincie, die bij ons vervuiling veroorzaken, aan te pakken?*

Antwoord: De bevoegdheden voor vergunningverlening en handhaving zijn in Nederland geografisch verdeeld. De provincie is alleen bevoegd gezag voor bedrijven binnen het eigen grondgebied. Bij vergunningverlening houdt het bevoegd gezag rekening met alle effecten, ook benedenstrooms/in andere provincies. Indien provincie van mening is dat bedrijven van buiten het eigen grondgebied ongewenste effecten veroorzaken, zal provincie dat aanhangig moeten maken bij het betreffende collega-bevoegd gezag via de daarvoor bestemde procedures en/of bestuurlijke overleggen.

